

BESTANDS- OG AVSKYTINGSPLAN FOR **HJORT** ØYSTRE SLIDRE DRIFTSPLANOMRÅDE 2020-2022

Planområdet

Jaktfelt	Tellende areal	Minsteareal for hjort i dekar
Kolstad-Melby-Liekren	19 672	10 000
Juviken sameige	2 953	
Hovi-Bolstad	14 599	
Sk.bu Rogne viltomr.	33 584	
Rudi	5 589	
Volbu Vestås	13 125	
Volbu Austås	22 538	
Rolien-Yddebu	36 148	
Vindåsen	16 100	
Hegge-Nordtorp	23 578	
Dale	13 867	
Javnlia	22 898	
Hedalen	14 699	
Okshovd-Lien	14 763	
Sørre Beito	9 457	
Nørre Beito	10 757	
Lykken	8 774	
Døradalen	2 960	30 000
Statsallmenning	159 048	
Tellende areal totalt	445 109	

Planperiode

Denne planen gjelder i 3 år, 2020-2022, og innholdet i planen evalueres årlig.

Innhold i denne planen

1. Status innen planområdet
  - Innledning
  - Utbredelse og trekk
  - Påkjørsel/sykdom
  - Beiteskader
  - Kunnskapsgrunnlag og bestandsutvikling
2. Målsetting i planen
  - Langsiktig generelle mål
  - Konkret kortsiktige mål i planperioden
3. Avskytingsplan for 2020-2022
4. Virkemidler og tiltak
  - Forutsetninger for gjennomføring av planen
  - Reaksjonsbestemmelser

1. STATUS INNEN PLANOMRÅDET

Innledning

I 2014 ble forvaltning av hjort innlemmet i driftsplanområdet for elg, og fra og med 2015 var alle rettighetshavere i Øystre Slidre med i samarbeidet. De to første planperiodene 2014-2016 og 2017-2019 er gjennomført, og avskytingen av hjort har, slik vi har ønsket, økt mye i denne perioden. Kunnskapen om bestanden av hjort i Øystre Slidre er fortsatt svak, men alt tyder på at bestanden er i vekst og at bestanden av hjort har økt i både utbredelse og antall dyr de siste 10 årene.

Utbredelse og trekk

Bortsett fra fellingstall og noe data fra aldersanalyser er det lite innsamla materiale om hjorten i Øystre Slidre. Alt tyder på at bestanden er i vekst og at bestanden av hjort har økt i både utbredelse og antall dyr de siste 10 årene.

Vi har et ønske om å øke bruken av «sett hjort» som et ledd i å få mer kunnskap i hjortebestanden i kommunen. Av flere grunner har vi ikke i mål med innhenting av gode sett-hjort data, delvis fordi en del av hjortejakta foregår samtidig med elgjakta og at det derfor har det vist seg å være vanskelig å få inn nok gode data. Blant annet har det vært en tendens til at sett-hjort bare blir før de dagene det blir sett/felt hjort, mens de dagene uten observasjoner blir glemt. Før jakta 2019 ble også metoden for sett-hjort og sett-elg endret, og det vil derfor ta noen år med gode registreringer før det er mulig å bruke sett-data igjen. Det er nå anbefalt å bruke indeksen felt dyr pr. jegerdag som alternativt mål på bestandsutviklingen for både elg og hjort i en overgangsperiode. Men for hjort har vi dessverre heller ikke gode nok data for felt dyr pr jegerdag.

Det er stor variasjon i mengde hjort innad i Øystre Slidre kommune. Det har vært et skille i bestandsstørrelsen på hver side av dalføre. Vestsida har gjennom flere 10-år hatt en bestand av hjort det har blitt jaktet på, mens austsida i større grad har hatt innvandring av hjort det siste 10-15 år. Det er i tillegg enkeltobservasjoner av hjort i fjellet. Det er liten kunnskap om hvor hjorten oppholder seg om vinteren, men trolig vandrer den sør og vest til nabodalføret. I tillegg til at den i økende grad oppholder seg innenfor kommunens grenser hele året. Dette vil trolig bli mer vanlig, særlig i snøfattige vintre.

Påkjørsel/sykdom

Tre hjort ble påkjørt i Øystre Slidre i perioden 2017-2019, alle sammen i 2018. Kilde Hjorteviltregisteret.

Beiteskader

Det blir ikke gjort samme registrering av beiteskader av hjort slik det er gjort for elg, men det er nylig gjennomført et prosjekt "*Forebygging av barkgnagskader på gran i Sørøst-Norge*" i regi av Faun Naturforvaltning. Prosjektet har undersøkt faktorer som kan være av betydning for barkgnagskade på gran forårsaket av hjort gjennom taksering av 540 granbestand i hogstklasse 3 og 4. Undersøkte bestand fordelt seg på 18 studieområder spredt i Sørøst-Norge fra Vest-Agder til Hedmark. Det ble funnet barkgnagskader i 122 bestand (23% av undersøkte bestand) og skadeprosenten varierte fra 0 - 82%. Det ble påvist driftsnettotap i nåverdi opptil NOK 2000,- per daa. Blant studieområdene ble det påvist høyest skadefrekvens i Valdres hvor det ble observert barkgnag i 19 av 30 takserte bestand.

Barkgnaging kan hjorten drive med hele året, særlig på tre som er felt av hogst eller vind. Barkgnaging på stående trær er mest vanlig vinterstid. Særlig kan det gå hardt utover unge tre som har tynt og saftig barklag. Spesielt i enkelte områder i kommunen (bl.a. vestsida av Volbufjorden) er beiting på rundballer, mye tråkk/møkk på dyrka mark og skader på granskog. Tilgang på rundballer i de områdene hjorten oppholder seg om vinteren, kan medføre at en vesentlig del av vintermaten for hjorten består av høstet gras. Gjeldende forskrift om

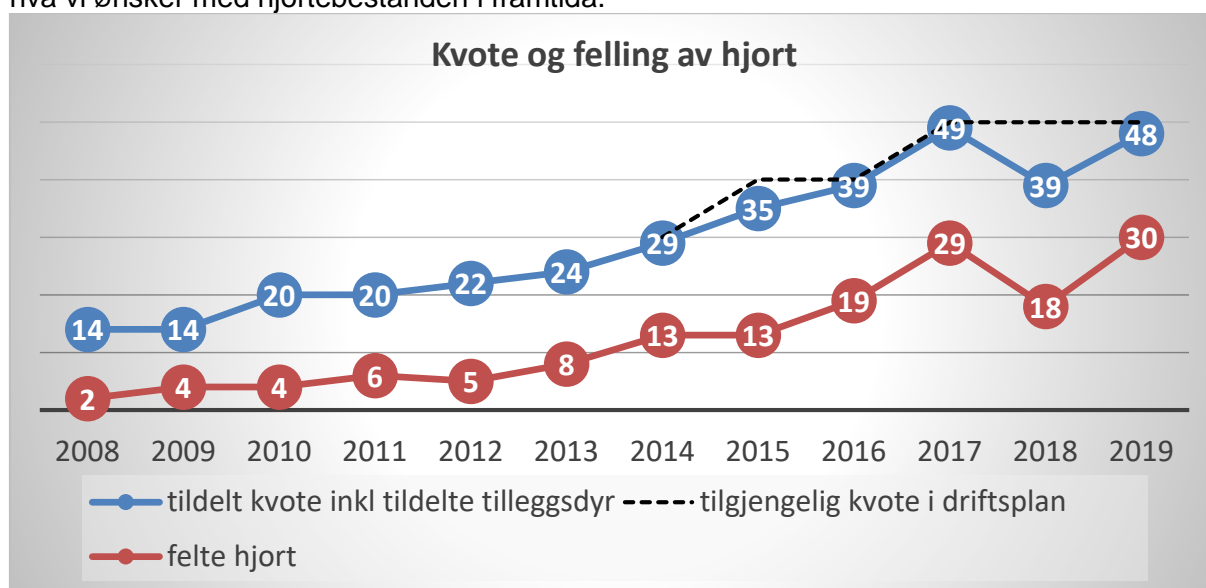
midlertidige tiltak for å begrense hjortevilt sykdommen CWD (skrantesjuka), setter forbud mot foring av hjortevilt. Dette kan på sikt også få konsekvenser for den utilsiktede foringen som skjer ved at rundballer ligger ubeskyttet på innmark, og dermed er lett tilgjengelig for hjortevilt. Dersom det blir krav om inngjerding av alle rundballer, kan konsekvensen bli at det oppstår mer skade på skog.

Kunnskapsgrunnlag og bestandsutvikling

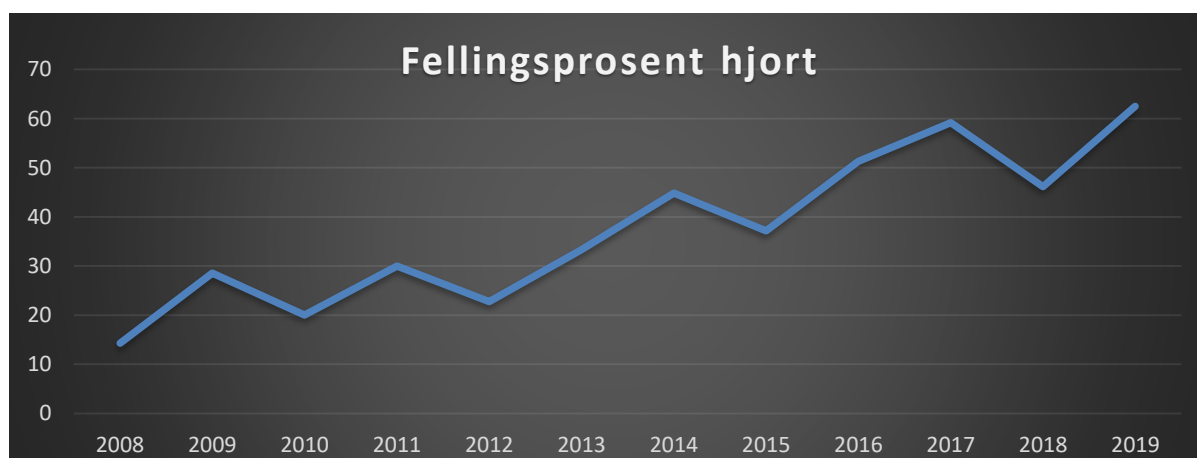
Vi har et dårlig grunnlag for å vurdere bestandsstørrelsen for hjort i Øystre Slidre.

Hovedgrunnen til dette er at jakt på hjort i de fleste jaktfelt hos oss fortsatt utøves som en del av elgjakta, og at hjortejakta derfor blir et «biprodukt» av elgjakta. De senere årene ser vi at det i økende grad jantes mer målrettet på hjorten.

Vi kan likevel med rimelig sikkerhet si at det er en etablert hjortebestand fra sør til nord og på begge sider av vassdraget, og at det er mer tilfeldig at det vandrer hjort til fjells øst i kommunen. Bestandsstørrelsen er ukjent og variabel mellom årstidene, men mye tyder på at den har vært økende de siste 10 årene. Dette må være bakteppe når en skal sette mål for hva vi ønsker med hjortebestanden i framtida.

Figur 1. Figuren viser antall felte hjort (rød) og tildelt kvote (blå). Tilgjengelig kvote (i driftsplan) er markert med svart stiptet strek. De 3 siste årene har tilgjengelig kvote vært 50 hjort. I de 6 årene vi har hatt driftsplan for hjort har ikke kvoten vært begrensende for uttaket av hjort, men ved jaktslutt i 2019 fortsatt var det bare 2 tilleggsdyr som ikke var delt ut.

Figur 2. Høyere fellingsprosent vitner ofte om vekst i bestanden, og trolig har også endringen med friere i avskyting hatt stor påvirkning på fellingsprosenten. Fra og med 2014 ble hjort med i driftsplanssamarbeidet og det kunne derfor tildeles en felles kvote for hele driftsplanområdet. Fra 2017 ble det enda friere siden kvoten ble tildelt som frie dyr med unntak av storbuikk (maksimalt 10%).

Felte dyr data FØR etablering av driftsplan for hjort

År	Tildelt totalt	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hanndyr ½ år	Felt hunndyr ½ år	Felt hanndyr eldre	Felt hunndyr eldre	Felt totalt	Fellingsprosent
2008	14	1				1		2	14
2009	14		1			3		4	28
2010	20	1				3		4	20
2011	20		1	2	1	1	1	6	30
2012	22		1	1		2	1	5	23
2013	24	1	1	2		3	1	8	33
Sum	114	3	4	5	1	13	3	29	25
Prosent fordeling		24 %		21 %		45 %	10 %		

Kjønnfordeling i uttaket 2008-2013: 72,4 % hanndyr og 27,6 % hodyr

Felte dyr data ETTER etablering av driftsplan for hjort

År	Tildelt totalt	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hanndyr ½ år	Felt hunndyr ½ år	Felt hanndyr eldre (mellombukk + storbukk)	Felt hunndyr eldre	Felt totalt	Fellingsprosent
2014	29	2	1	5	0	3	2	13	45
2015	35	2	1	2	3	4	1	13	37
2016	39	3	1	8	2	3	3	20	51
2017	49	1	1	4	4	9	10	29	59
2018	39	1	0	4	3	7	3	18	46
2019	48	3	3	7	5	7	5	30	63
SUM	239	12	7	30	17	33	24	123	51
Prosent fordeling Ø.S.		15 %		38 %		27 %	20 %		
Oppland (2014-2018*)		21 %		28 %		32 %	19 %	4141 hjort ble felt i Oppland 2014-2018*	

*Tall for 2019 var ikke klare.

Kjønnfordeling i uttaket Øystre Slidre (2014-2019):

61 % hanndyr og 39 % hodyr

Kjønnfordeling uttak i Oppland (2014-2018*):

60 % hanndyr og 40 % hodyr

Det er fortsatt lite erfaring med forvaltning av hjort i vårt område. Under arbeid med den første hjortepåregningen ble det tatt utgangspunkt i hvordan et normaluttak bør være i hjortefylka på Vestlandet, med slik fordeling: 20 % på voksen bukk, 20 % voksen kolle, 40 % ungdyr og 20 % kalv. Bestandene der er store og skal mange steder reduseres, og dette ble også lagt til grunn i vår plan.

Avskytingsresultat på 15 % kalv, 38 % ungdyr, 27 % voksen bukk og 20 % voksen hind, er et greit resultat etter seks års uttak. Kjønnfordelingen er bedre enn da forrige bestandsplan skulle lages, da var uttaket 70% hanndyr og 30% hodyr. Totalt sett for begge bestandsplanperiodene er kjønnfordelingen fortsatt noe skjevt, men for denne driftsplanperioden der vi hadde som mål å ta ut 55 % hanndyr og 45 % hunndyr kan vi være godt fornøyd med et uttak på 56 % hanndyr og 44 % hodyr.

Sett dyr data

Det blir benyttet sett hjort skjemaer under jakta, men registreringen er ikke på langt nær like bra som for elg. Det er kort historikk på innlevering av «sett hjort», og det er trolig at «sett

hjort» skjemaet bare fylles ut de dager det blir observert hjort. Det har heller ikke vært gjennomført registreringer av hjort på vårbeite.

2. MÅLSETTING I PLANEN

Det er fortsatt lav kunnskap om hjortebestanden i Øystre Slidre, og det er derfor krevende å sette klare og målbare mål.

Langsiktige generelle mål:

- Overordna mål er å forvalte hjortestammen på en måte som sikrer en optimal og vedvarende produksjon og avkastning, sunne dyr, god kjønns- og aldersfordeling. En bør på lang sikt ha en naturlig kjønnsbalanse i hjortestammen, dvs. kjønnsfordeling tilnærmet det samme som fødselsraten.
- Stammens størrelse bør ikke øke vesentlig utover dagens bestandsstørrelse, og må vurderes i forhold til den totale hjorteviltbestanden i Øystre Slidre.
- Områdets bæreevne er ukjent, og vi må følge med på evt. beiteskader på skog.

Konkrete kortsiktige mål for planperioden

- Med utgangspunkt i at hjortebestanden trolig fortsatt er i vekst og utbredelse kan uttaket kan økes noe i perioden.
- Bevare gode produksjonsdyr blant hann- og hodyr.
- Være forsiktig med avskyting av store bukker, og dermed rette avskyting mot ungdyr og unge voksne dyr. Begrenset avskyting av storbukk.
- Tilstrebe avskyting med kjønnsfordeling mest mulig lik med fødselsrate, som for Oppland er ca 55 % hannkalv og 45 % hunnkalv.

3. AVSKYTINGSPLAN

Det søkes om samlet kvote på 180 hjort i planperioden 2020-2022. Det tas sikte på å fordele disse med 60 hjort årlig.

Mål fordeling alder og kjønn i uttaket

1. Kjønnsfordeling i uttaket: 55 % hanndyr og 45 % hodyr.
2. Inntil 10 % storbukk jf definisjon. Tildelingsmåte avgjøres av årsmøte.
3. 90 % dyr av følgende gruppe: Hind, kalv, spissbukk og voksne bukker med inntil 3 takker på den mest utviklede siden, og voksen bukk med flere takker, men som veier under 75 kg.

Definisjon av storbukk: Voksen bukk med mer enn 3 takker på den **mest** utviklede siden, **og** som veier 75 kg eller mer.

4. VIRKEMIDLER OG TILTAK

Forutsetninger for gjennomføring:

- For å gjøre bedømmelse av voksne hanndyr enklere benyttes både antall takker og vektgrense.
- Denne modellen vil avhenge av at alle jegere har som mål å felle unge dyr av begge kjønn. Særlig vektlegging på felling av ung hind.
- Dersom evaluering etter 1. jaktår viser at fordelene med en slik modell uteblir, eller at fordeling i uttaket er motstridende med målsettingen, kan årsmøte endre avskytingsmodell, som i så fall må godkjennes av kommunen.
- Aldersanalyse av alle voksne dyr.
- Bruk av tilleggsdyr brukes for å få felt hjorten der den er. Dette er også en motivasjonsfaktor for å få øke jaktinnsatsen. Det er viktig at tilleggsdyr brukes i forhold til de mål som ønskes oppnådd

- Jegere skal legge inn jaktdata i Hjorteviltregisteret.
- Hensiktsmessige reaksjonsbestemmelser for felling av ikke tildelte dyr.
- Som tiltak for å rekruttere til jakt og friluftsliv oppfordres grunneierlaga til at det innenfor hvert enkelt jaktområde legges opp til samjakt, småviltjakt/storviltjakt. Aktiv rekruttering av unge jegere bør også prioriteres.

Reaksjonsbestemmelser ved feilskyting

Feilskyting i forhold til tildelt kvote vil gjøre det vanskeligere å nå målene i bestandsplan og avskytingsavtalen. Feilskytinger vil medføre innskrenkninger i fleksibiliteten og dermed ramme alle jaktfelt i driftsplanområdet. For hjort settes en fast avgift pr kilo.

Følgende bestemmelser gjelder:

- Feilfelling av storbukk jf definisjon i avskytingsplan, rammes av reaksjonsbestemmelsene. Avgiften fastsettes til kr 25,- pr kg.
- Dersom kalveførende hind felles, skal også kalven felles.
- Ved felling av flere dyr enn tildelt på kvote, blir dyret inndratt og tildelt et annet jaktfelt, eller solgt til inntekt for driftsplanområdet.
- Ved alvorlige overtredelser av kvotetildeling eller viltloven, kan styret for driftsplanområdet kreve påtale.

Veierutiner:

Fratrekk for veging samme dag	- 3 %
" " " dagen etter	- 2 %
" " " 2 dager etter	- 1 %

Deretter ingen fratrekk.

Alle avgifter regnes fra første kilo.